

Yhteisöllisyyden merkitys kotihoidon hoitohenkilökunnalle - narratiivinen kirjallisuuskatsaus

Alina Bogdanova

Opinnäytetyö

2022 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Yhteisöllisyyden merkitys kotihoidon henkilökunnalle - narratiivinen kirjallisuuskatsaus

Alina Bogdanova
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja (AMK)
Opinnäytetyö
Joulukuu 2022

Alina Bogdanova

Yhteisöllisyyden merkitys kotihoidon henkilökunnassa - narratiivinen kirjallisuuskatsaus

Vuosi

2022

Sivumäärä

29

Opinnäytetyön tarkoituksena on ollut kartoittaa yhteisöllisyyden kokemuksia hoitotyössä kotihoidon alueella. Tiedon katsottiin hyödyntävän kotihoidon henkilökuntaa yhteisöllisyyden kehittämässä. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys koostuu kotihoidon, yhteisöllisyyden, ja tiimityön käsitteiden määrittelystä. Opinnäytetyössä selvitettiin yhteisöllisyyden merkitystä kotihoidon työntekijöiden työhyvinvointiin, tiimityöskentelyyn ja johtamiseen kotihoidossa.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kirjallisuuskatsausta. Kirjallisuuskatsaus toteutettiin narratiivisen kirjallisuuskatsauksen menetelmin. Saatu aineisto analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa yhteisöllisyyden merkitys määrittyi edellä aineistoanalyysin kautta. Keskeisinä tuloksina saatiin, että luottamuksella työyhteisössä, hyvällä johtajuudella ja terveellä työyhteisöllä on merkitystä kotihoidon yhteisöllisyyden kannalta.

Asiasanat: kotihoito, yhteisöllisyys, yhteisöllisyyden tunne, tiimityö, kirjallisuuskatsaus

Laurea University of Applied Sciences
Degree Programme in Nursing
Bachelor's thesis

Abstract

Alina Bogdanova

The importance of communality for home care nursing staff - a narrative literature review

Year 2022

Pages

29

The objective of the thesis was to survey the experiences of communality in nursing work in home care. The information was considered useful in developing a sense of community among home care personnel. The theoretical framework of the thesis consists of defining the concepts of home care communality and teamwork. The thesis examined the importance of communality for home care employees' well-being at work, teamwork, and leadership in home care.

The research method of the thesis was a literature review which was conducted using the methods of a narrative literature review. In addition, the obtained material was analyzed using inductive content analysis. In the results of the literature review, the importance of communality was determined above through data analysis. The key results were that trust in work communities, good leadership, and a healthy work community are essential for the sense of community in home care.

Keywords: home care, communality, sense of community, teamwork, literature review

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tehtävät	8
3	Keskeiset käsitteet	8
3.1	Kotihoito.....	8
3.1.1	Kotiin vietävät palvelut.....	9
3.1.2	Paavolan kotihoito.....	9
3.2	Yhteisöllisyys.....	9
3.3	Yhteisöllisyyden merkitys hoitoalan työyhteisöissä	10
3.4	Tiimityöskentely kotihoidossa	10
4	Aineiston kokoaminen ja käsittely	11
4.1	Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä.....	11
4.2	Narratiivinen kirjallisuuskatsaus	11
4.3	Aineiston hankinta	13
4.4	Aineiston hakuprosessi	14
4.5	Aineiston analyysi	20
5	Tulokset	22
6	Yhteisöllisyyden merkitys kotihoidon henkilökunnalle	23
7	Pohdinta	24
8	Johtopäätökset	25
9	Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys.....	25
10	Jatkotutkimusaiheet	26
	Lähteet.....	26
	Liitteet	29

1 Johdanto

Suomalaisista yli viidennes on 65-vuotiaita tai sitä vanhempia. Vuonna 2020 kotihoidon palvelua sai noin 208 000 henkilöä, joista huomattava enemmistö oli ikääntyneitä. (Tilastoraportti 27/2021) Odotettu suurten ikäluokkien ikääntyminen sekä syntyvyyden ja kuolleisuuden aleneminen lisäävät terveyspalvelujen tarvetta, ja näin ollen myös painetta kotihoidon palveluiden tuottamiseen. Hoitoala on kärsinyt työvoimapulasta jo vuosia, mutta etenkin viime vuosien palkkaneuvottelut ja koronakriisi ovat edelleen heikentäneet hoitotyön vetovoimaa. (THL 2022 & Kehusmaa & Alastalo 2022.)

Opinnäytetyön aiheena on yhteisöllisyyden merkitys kotihoidon henkilökunnalle. Työ toteutettiin narratiivisen kirjallisuuskatsauksen keinoin. Toimeksiantajana on Lahden kotiin vietävistä palveluista Paavolan kotihoito, ja aihe tuli yksikön palveluesimieheltä. Kotihoito on sosiaalihoitolain mukaista palvelua, jossa yhdistyy kotipalvelu ja kotisairaanhoido. Kotihoidossa työskennellään asiakkaiden kodeissa auttaen heitä selviytymään kokonaisvaltaisesti arjessa. Asiakkaat ovat pääosin ikäihmisiä, joilla on päivittäinen henkilökohtaisen avun tarve.

Tämän opinnäytetyön avulla pyritään kehittämään henkilökuntaan pysyvyyttä. Yhteisöllisyyden merkitys hoitotyössä on tärkeä, koska ihmisen itsetunto muodostuu ja vahvistuu yhteisöllisesti, suhteessa toisiin ihmisiin ja positiivinen palaute ruokkii sitä. Hyvässä työyhteisössä ihminen ja hänen persoonallisuutensa ja työpanoksensa voimistuvat. Ihmissuhteet työssä ovat todella tärkeä osa työmotivaatiota, työn tuloksellisuutta ja työhyvinvointia. Jokaisella on työyhteisössä rooli omana itsenään, osana yhteisöä. (Työmotivaation säilyttäminen ja parantaminen 2020.)

Yhteisö voidaan jakaa rajatuksi vuorovaikutuksen ja yhteenkuuluvuuden muodostumaksi. Toiminnallinen yhteenkuuluvuus ja yhteisöllisyys syntyvät jaetuista päämääristä. (Rauramo 2012, 104) Ihmisen sosialisatio prosessi alkaa jo syntymästä ja jatkuu läpi elämän. Liittyminen erilaisiin ryhmiin on ihmiselle luontaista. Perhe, ystävät, parisuhde, urheilu- ja harrastusseurat, uskonnolliset ja poliittiset ryhmittymät, ammattiliitot tai työyhteisöt ovat esimerkkejä työyhteisöstä elämän varrella. Ihminen haluaa olla rakastettu, hyväksytty, huomattu ja tuntee itsensä tarpeelliseksi. Yhteisö, jossa voi kokea yhteenkuuluvuutta on ihmiselle tärkeätä. (Rauramo 2012, 104.)

Työyhteisön rooli yhteisöllisyyden tuloksena voi olla joskus korostunut. Työyhteisöjen tai harrastusryhmien ihmissuhteet ovat tärkeitä, mutta ne eivät usein pysty korvaamaan läheisten ihmissuhteiden merkitystä. Jo pitkäaikaisissa ihmissuhteissa on jatkuvuutta, paljon syvyyttä ja varmuutta, jota nykyinen työelämä tai uudet harrastukset eivät kykene tarjoamaan perinteisten. Vahvojen sosiaalisten suhteiden eli sosiaalisen pääoman vaaliminen on kärsinyt muun

muassa kaupungistumisen aiheuttamasta muuttoliikkeestä, sekä työn lisääntymisestä tehokkuusvaatimuksista ja vapaa ajan vähyydestä. Perheelle, sukulaisille ja vanhoille ystäville on usein liian vähän aikaa työn, harrastusten ja muiden arkirutiinien lomassa. (Rauramo 2012, 105.)

2 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tehtävät

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata yhteisöllisyyden merkitystä kotihoidon työympäristössä. Tavoitteena on koota yhteen tietoa, jota Paavolan kotihoito voi hyödyntää työyhteisön yhteisöllisyyden kehittämisessä.

Työn tutkimuskysymykset:

Mitä yhteisöllisyys merkitsee työntekijöiden työhyvinvointiin kotihoidossa?

Mitä yhteisöllisyys merkitsee tiimityöskentelyyn kotihoidossa?

Mitä yhteisöllisyys merkitsee johtamiseen kotihoidossa?

3 Keskeiset käsitteet

3.1 Kotihoito

Kotihoito on kotipalvelun ja kotisairaanhoidollisten palvelujen kokonaisuus, jonka tuottamisesta kunnat ovat vastuussa. Kotihoitoa myönnetään säännöllisenä tai tilapäisenä palveluna. Vuonna 2020 kotihoidon asiakkaita oli noin 208 000, joista palveluja sai säännöllisesti 55 prosenttia ja heistä 43 prosenttia oli paljon palveluja käyttäviä. (THL:n tilastoraportti 27/2021.) Kotihoidon asiakkaina on pitkäaikaissairaita, kehitysvammaisia ja ikääntyneitä, jotka tarvitsevat apua selviytyäkseen arkisista toimistaan. Lisäksi asiakkaan kotona suoritetaan kotihoidon toimesta lääkärin määräämiä sairaanhoidollisia toimia, kuten lääkityksen seuranta ja näytteiden otto. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2022.) Kotihoidossa tehdään asiakkaalle yksilöllisesti hoito- ja palvelusuunnitelman, ja palveluista tehdään viranhaltijapäätös. Kotihoidon työntekijät ylläpitävät ja tukevat asiakkaan omatoimisuutta ja arvioivat asiakkaan hoidon tarvetta säännöllisesti yhdessä asiakkaan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelman mukaan. (Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä 2022.)

Kotihoitoa ohjaavat lait ovat: sosiaalihuoltolaki, terveydenhuoltolaki ja laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. (Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä 2022.)

3.1.1 Kotiin vietävät palvelut

Päijät-Sote tuottaa julkiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut Päijät-Hämeen hyvinvointialueella. Niistä kotiin vietävät palvelut ovat tarkoitettu ikääntyville. Asiakkaita tuetaan kotona asumisessa ja omatoimisessa elämässä sekä kannustetaan omien voimavarojen käyttöön.

Kotihoidon palvelut auttavat asiakasta niissä päivittäisissä toiminnoissa, joista asiakas ei pysty itse selviytymään. Kotihoito suunnitellaan henkilökohtaisesti hoivaan ja huolenpitoon. Kotihoidon asiakkaat saavat myös tarvitsemansa terveyden- ja sairaanhoidon kotiin, mikäli sen järjestäminen muilla keinoilla ei ole mahdollista. (Päijät-Sote 2022.)

3.1.2 Paavolan kotihoito

Paavolan kotihoidossa asiakkaat asuvat Lahden keskustan alueella. Asiakkaille kulkevat reitit liikutaan kävellen tai pyöräillen. Kotihoidossa toimii palveluesimies ja neljä tiimiä, joissa jokaisessa tiimissä on oma sairaanhoitaja, lähihoitaja ja fysioterapeutti. Kotihoidossa asiakaskäynnit tehdään pääosin yksin.

Kotihoidon palvelut tuotetaan yksilöllisen palvelu- ja hoitosuunnitelman mukaan. Palvelutarpeen muuttuessa huomioidaan palvelujen sisällön. Palveluja voidaan esimerkiksi lisätä tai vähentää.

3.2 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys voi yleiskäsitteenä tarkoittaa ihmisten välistä yhteistyötä ja monenlaisia yhteistyön muotoja. Yhteisöllisyyden kantavia teemoja ovat luottamus, osallisuus, sitoutuminen, motivaatio ja läheisyys. (Freejournal 2021.)

Yhteisöllisyys on yhteisiä kiinnostuksen kohteita, tapoja toimia ja osaamisen jakamista. Se vaatii keskinäistä luottamusta, perustuu vastavuoroisuuteen ja antaa mahdollisuuden kuulua johonkin. Yhteisöllisyys on ikään kuin sanaton sopimus tehdä yhdessä töitä ja samalla nauttia siitä, mitä saavuttaa toisten kanssa. (Varila 2021, 8.)

Yhteisöllisyydessä tärkeimpänä ytimenä on oman tekemisen arviointi. Mitään asiaa ei saisi asettaa toista tärkeämmäksi. Arvioidessa toimintaa, sulkeutuu ikään kuin ympyrä, mikä lähti monimuotoisuuden hyväksymisestä ja sen hakemisesta ja joka avautuu uudestaan oman toiminnan arvioinnin ja sen ytimen kautta uudehkon, monimuotoisuudesta alkavaan kierrokseen. Täytyy ajatella niin, että kaikki asiat ovat tärkeitä ja toistensa kanssa sopusuhteessa. Koskaan yhteisöllisyyden tunne ei ole valmis, aina löytyy uutta opittavaa ja aina voi kehittyä ja kasvaa. (Jäppinen 2012, 136.)

3.3 Yhteisöllisyyden merkitys hoitoalan työyhteisöissä

Yhteisöllisyys näkyy yhteisön jäsenten tapana kohdella toisiaan. Se ilmenee erilaisin tavoin: äänenkäyttönä, liikkeinä tai esimerkiksi elein, vaitiolona, välittämisellä ja välinpitämättömyytenä. Yhteisöllisyys kuuluu myös kielessä, jota työyhteisössä puhutaan. Ihmisille kasvaa ajan mittaan oma tapa puhua. Työpaikalla puhuttavasta kielestä voidaan puhua esimerkiksi ammattilaisten käyttämänä slangina. (tai niin sanotusta mustasta huumorista) Esimerkiksi terveydenhuollon työntekijöillä on oma hyvin rikas ihmiskeho, elämää ja kuolemaa kuvaava sanastonsa. Yhteisen kielen kautta voi saada yhteenkuuluvuuden tunteen. Se merkitsee yhteisölle myös identiteettiä, eli käsitystä omasta itsestä ja sen suhteesta ympäristöön. (Paasivaara & Nikkilä 2012, 16-17.)

Yhteisöllisyyttä ylläpitävät uudismielisyys, salliva ilmapiiri ja vapaus toimia. Uudismielisyys tarkoittaa muutosvalmiutta ja halua oppia uutta. Salliva ilmapiiri on yksi tärkeimmistä yhteisöllisyyden perusteista. Yhteisöllisessä työyhteisössä on tasa-arvoisuutta ihmisten välillä, huumoria, avoimuutta, luottamusta, ja rakentavaa palautteen antoa. (Paasivaara & Nikkilä 2012, 18-19.)

Yhteisöllisyyttä voidaan kehittää muun muassa tiimityöskentelyllä, vertaistyöskentelyllä, yhdessä kehittämällä, yhteisillä oppimiskokemuksilla, moniammatillisella yhteistyöllä, mentoiminnin ja uuden työntekijän rinnalla kulkemisella, tavoitteellisella työkierrolla ja verkostoitumisella. (Paasivaara & Nikkilä 2012, 18-19.)

Perkiö-Mäkelän ym. (2021) tutkimuksessa yhteisöllisyyteen vaikuttavat tekijät koettiin olevan korkeammalla tasolla, kuin johtamiseen liittyvät tekijät, esimerkiksi työn organisointi, ajan käyttö ja muutoksista tiedottaminen.

3.4 Tiimityöskentely kotihoidossa

Tiimityö on työskentelyä ryhmässä tai tiimissä, jolla on yhteinen päämäärä. Tiimissä suunnitellaan työtä yhdessä. Ryhmään kuuluu tavallisesti kaksi tai useampi ihminen, jolla on yhteiset tavoitteet. Työelämässä ryhmiä ja tiimejä tehdään, jotta voidaan hoitaa sujuvasti erilaisia työtehtäviä. (Tilastokeskus 2022)

Tiimityöskentely on tavanomainen työskentelymalli sosiaali- ja terveydenhuollon työympäristöissä, kuten myös kotihoidossa. Työt jaetaan tehtävä-, asiakas- ja tiimilähtöisesti ja myös resurssien ja työntekijän osaamisen perusteella. Kotihoitoon kuuluu erilaisia tiimejä, kuten kotihoidon aluetiimit, mielenterveys- ja päihdetiimit, kotiutus- ja kotisairaala-tiimit. Tiimit tekevät keskenään tiivistä yhteistyötä, joten työntekijöiltä odotetaan itseohjautuvuutta ja vastuullisuutta. (Ikonen 2015, 30-32)

Kotihoidossa tiimityötä tehdään erilaisissa tiimeissä moniammatillisessa yhteistyössä eri tahojen kanssa, esimerkiksi sosiaalihuollon ja apteekin henkilökunnan kanssa. Kotihoidossa lääketieteellinen vastuu on lääkärillä. Hänen lisäksi kotihoidossa työskentelee sairaanhoitajia, lähihoitajia ja fysioterapeutti. Tarvittaessa esimerkiksi myös sosionomi, toimintaterapeutti tai asiantuntijasairaanhoitaja voivat kuulua kotihoidon tiimiin. (Hovilainen-Kilpinen ym. 2019, 11-12.)

4 Aineiston kokoaminen ja käsittely

4.1 Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä

Kirjallisuuskatsaukseksi pidetään artikkelia tai tutkimuksen osaa, jossa kirjoittaja käy arvioiden läpi omaan aiheeseensa ja tutkimusongelmiinsa liittyvää keskeisintä aikaisempaa tutkimusta ja tieteellistä kirjallisuutta. Kirjallisuuskatsauksen perimmäisenä tarkoituksena on muodostaa kuva aikaisemmista tutkimuksista. Ilman kirjallisuuskatsausta ei tutkittavaa aihetta voi ymmärtää kokonaisvaltaisesti. Katsauksessa pyritään siihen, että työ on johdonmukainen ja sen vaiheet kuvataan tarkasti, jotta lukija voi hahmottaa jokaisen vaiheen toteutusta ja luotettavuutta. (Stolt, Axelin & Suhonen 2016, 23)

Kirjallisuuskatsauksesta muodostuu teorettinen perusta, jonka kanssa vuoropuhelussa työ tehdään. Kirjallisuuskatsauksen lisäksi voidaan puhua tutkimuskirjallisuuteen tukeutuvasta teoriataustasta tai työn teorettisesta viitekehyksestä. Taustalla vaikuttavat oman tieteenalan yleisemmät teorettiset ajattelumallit, sekä tapa asettaa tutkimuskysymykset ja sekä metodologiset toimintatavat. Arvioimalla, vertailemalla ja kommentoimalla aiempaa tutkimusta asemoidaan oman tutkimus omaan tieteenalaan ja aihealueen tutkimuskenttään. (Jyväskylän yliopiston Koppa 2020)

Tietokannoista voi yleensä hakea erikseen kirjallisuuskatsauksia: joissain tietokannoissa haun rajausvaihtoehdoissa on tarjolla "review" tms. Sanan review voi laittaa myös hakusanoiksi oman aiheen hakusanojen kanssa. (Jyväskylän yliopiston Koppa 2020)

4.2 Narratiivinen kirjallisuuskatsaus

Narratiivista kirjallisuuskatsausta käyttäen tässä opinnäytetyössä etsittiin ja vastatattiin yhteisöllisyyttä käsitteleviin kysymyksiin. Käytössä on ollut tutkimusaineisto, jossa kerätty aineisto on etsitty yhteisöllisyyttä, kotihoitoa ja hoitotyötä koskevasta tutkimuksista. Kerätty tieto on analysoitu laadullisen sisällönanalyysin menetelmän avulla. Opinnäytetyön lopussa on pohdinta kirjallisuuskatsauksesta saaduista tuloksista, sekä kerrotaan johtopäätöksistä ja

jatkotutkimusaiheista. Opinnäytetyön tuloksia voidaan käyttää jatkossa kotihoidon henkilöstön kehittämistyössä.

Ensimmäisessä vaiheessa on ollut kirjallisuuskatsauksen tarkoituksen asettaminen ja tutkimuskysymysten määrittäminen. Ennen aineistohakua muokattiin tutkimuskysymyksiä ja tarkasteltiin kysymysten täsmällisyyttä. Kun kysymysten asettelu on riittävä, sen merkitys korostuu laadullisista tutkimuksista tehdyssä kirjallisuuskatsauksessa, ja sen takia alustavan haun tai useampien hakujen poimintaa suositellaan (Niela-Vilen & Hamari 2016, 24-25).

Tutkimusongelman määrittelyn jälkeen valittiin hakutermit ja aikaväli, jonka sisällä katsaus tehdään. Sen jälkeen rajauduttiin siihen asiaan, jonka alueesta tutkimukset valitaan ja lopuksi analysoidaan tutkimusaineisto ja niiden laatu sekä tehdään kuvaileva tulosten synteesi. Tämä kuuluu kirjallisuuskatsauksen aloittamiseen (Stolt ym. 2016, 9).

Toisessa vaiheessa on kirjallisuuden hakeminen, sekä siihen liittyvä aineiston valinta. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa huomioidaan se, että miten tutkimukset ovat verrattavissa omiin tutkimuskysymyksiin (Niela-Vilen & Hamari 2016, 25-26).

Kolmannessa vaiheessa tässä opinnäytetyössä on ollut suoritettuna haun kautta tulevien tutkimusten oma arviointi työn kelpoisuutta varten. Siitä katsotaan, miten tutkimukset vastaavat esimerkiksi alkuperäisyyden kannalta ja minkälaiset tutkimukset ovat sisällöltään kelpoisia tähän työhön.

Neljännessä vaiheessa tässä narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa tehtiin saadun aineiston analyysi ja yhteenveto. On järjestetty ja tehty koontia niistä tutkimuksista, mitkä valittiin tutkimusten tuloksista. Aineiston analyysissä tarkoituksena on tehdä huolellista kirjallisuuskatsauksen tutkimusten ja tulosten tulkitsemista (Sulosaari & Kajander-Unkuri 2016, 112-113). Tässä opinnäytetyössä aineistossa tehdään analyysi laadullisen sisällönanalyysin kautta.

Viimeisessä vaiheessa tässä työssä on tulosten esittely, pohdinta ja tulkitseminen. Järjestyksessä esitetään saadut tulokset tässä kirjallisuuskatsauksessa. Vaihe vaiheelta kerrotaan tulokset, pohdinnan, johtopäätökset, opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden ja jatkotutkimusaiheet.

Yhteenvetona, jos halutaan kertoa kirjallisuuskatsauksesta, niin kirjallisuuskatsauksessa vastataan selkeään kysymykseen, toiseksi vähennetään tutkimusten valintaan ja sisällyttämiseen liittyvää harhaa, kolmanneksi arvioidaan valittujen tutkimusten laatua ja neljänneksi referoidaan tutkimuksia laaja-alaisesti. (Stolt ym. 2016, 9.)

4.3 Aineiston hankinta

Tässä työssä ensin valittiin tutkimusongelma, ja siitä määriteltiin tutkimuskysymyksiä. Toisessa vaiheessa suoritettiin kirjallisuuden haku ja aineiston valitseminen. Kirjallisuuskatsauksessa oleville tutkimuksille määriteltiin huolellisesti asetetut sisäänottovaatimukset. Ne perustuvat työn asetettuihin tutkimuskysymyksiin ja ne määriteltiin ennen loppu- ja päävalintaa.

Kirjallisuuskatsaukseen otetaan tutkimukset vaiheittain sen takia. Niiden pitää vastata aiemmin tehtyihin sisäänottovaatimuksiin. Vastaavuutta katsotaan kolmella tasolla, ja niistä tehdään sisäänotto- tai poissulkuvalintoja: otsikko- ja tiivistelmätaso, ja kokonaisuudessaan tekstin taso. (Stolt ym. 2016, 58-59.)

Tietoa yhteisöllisyydestä hoitotyössä oli opinnäytetyön aloittamisen hetkellä vuonna 2022 haasteellista löytää ja esimerkiksi kirjastojen kaikki asiasanahakemistot eivät löytäneet konkreettista tietoa. Alkuun tiedonhaussa olen turvautunut internetistä löytyviin sivustoihin, joista on löytynyt tietoa erilaisista artikkeleista. Teoreettiseen ja tieteelliseen ymmärryksen lisäämiseksi olen yrittänyt hyödyntämään teoksia ja artikkeleita mm. tiimityöstä, osallisuudesta, työhyvinvoinnista, johtajuudesta, sekä sosiaalityön kehittämisestä. Aineiston haussa hakusanoina olen käyttänyt suomalaisia asiasanoja tai yhdistelmiä: yhteisöllisyys, yhteisöllisyys hoitotyössä, yhteisöllisyys kotihoidossa, työhyvinvointi, tiimityö.

Asettelemani hakutermin avulla ”team” ja ”team work” tuloksina tuli liian paljon. Ne eivät voineet olla hyväksyttäviä hakutermejä. Lahden kirjaston tietotekniikkatyöntekijän ja myöhemmin myös Laurean kirjaston työntekijän kanssa tehtiin opinnäytetyön aiheen ja tutkimuskysymysten avulla hakuyhdistelmiä. Ne olivat ”home care” AND communality, ”home care AND ”team work”, home care AND leadership , home care AND ”well-being at work”, kotihoito AND yhteisöllisyys, työhyvinvointi, johtajuus AND tiimit.

Ennen kirjallisuuskatsaukseen tulevien tutkimusten hakemista muodostettiin sisäänotto- ja poissulkuvaatimuksia, joiden avulla aineisto valittiin kirjallisuuskatsaukseen (taulukko 1). Tutkimukseen mukaan otettavan aineiston tuli olla suomenkielinen tai englanninkielinen. Ajallisesti tutkimukset eivät saaneet olla yli 10 vuotta vanhoja. Vanhin aineiston piti olla vuonna 2012 julkaistu ja uusin vuoden 2022. Aineiston piti löytyä verkosta sähköisenä tiedostona. Aineiston tuli olla tieteellinen tutkimus, jonka piti olla pro gradu tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö tai tieteellinen tutkimusartikkeli. Aineiston piti liittyä yhteisöllisyyttä hoitotyössä ja/tai kotihoidossa, tiimityöskentelyä ja työhyvinvointia koskeviin aiheisiin.

Taulukko 1. Aineistohaun sisäänotto- ja poissulkuvaatimukset

Sisäänottovaatimukset	Poissulkuvaatimukset
-----------------------	----------------------

yhteisöllisyyttä, tiimityötä, työhyvinvointia ja jaettuja johtajuutta kotihoidon asiaa käsittelevät tutkimukset	Tutkimukset käsittelevät yhteisöllisyyttä, tiimityötä, työhyvinvointia ja johtajuutta muussa kuin kotihoidon tutkimuksissa
Tutkimus on suomen kielellä tai englannin kielellä	Tutkimus on julkaistu eri kielellä kuin suomen kielellä tai englannin kielellä
Tutkimuksesta on saatavilla kokoteksti	Tutkimuksesta saa vain tiivistelmän tai otsikon tiedot
Tutkimukset ovat veloitusetta sähköisesti saatavissa	Tutkimusta ei saa veloitusetta ja/tai sen saa vain painettuna
Julkaisuvuosi on vuosien 2012-2022 välillä	Julkaisuvuosi on ennen vuotta 2012 tai ennakkajulkaisu vuodelle 2022

4.4 Aineiston hakuprosessi

Kun tehdään aineistohakua, sen tulee olla huolellisesti tehty, ja jokaiseen tutkimuskysymyseen pitää olla erillinen haku. (Stolt ym. 2016, 58-59.) Hakusanat pitää miettiä tarkasti, sillä niillä on merkitystä tietokannalle aineiston tuottamisessa. Otsikoista tehdään haku termien vastaavuudelle. (Stolt ym.2016, 59-62.)

Aineiston hakuun, tietokantojen valintaan ja toimintaan, sekä hakusanojen muodostamiseen saatiin apua ja neuvoa Lahden kaupungin pääkirjaston informaatikolta, sekä Laurean kirjaston tietoasiantuntijalta. Heidän kanssaan etsittiin erilaisia hakusanayhdistelmiä ja valideja termejä sekä tietokantoja. Aineiston hankintaan valitut hakusanat nousivat opinnäytetyön tutkimuskysymyksistä, joista tiedonhaun kannalta keskeisimmät alustavat hakusanat olivat yhteisöllisyys, kotihoito, tiimityö, työhyvinvointi, ja johtajuus. Näille käsitteille haettiin englanninkieliset vastineet hyödyntämällä tietokantojen asiasanahakuja. Alustaviksi englanninkielisiksi hakusanoiksi valikoitui siten home care, nursing, team work, well-being at work, leadership. Alustavat kotimaiset tietokannat olivat, Medic ja Finna. Alustavina kansainvälisinä tietokantoina käytettiin CINAHL, ja PubMed. Hakuvaatimuksille määriteltiin, mukaan otetaan suomen ja englanninkielinen arvioitu tutkimusmateriaali eli tieteelliset artikkelit sekä vähintään pro gradu -tasoiset ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyöt.

Alustavien hakujen tuloksena lopulliseen tiedonhakuun siis muodostuivat:

- "home care" AND communality AND team

- "home care" AND leadership AND nursing
- "home care" AND well-being at work
- kotihoito AND yhteisöllisyys AND tiimi
- kotihoito AND johtajuus
- kotihoito AND työhyvinvointi

Viimeisimpiin hakuihin on valittu tietokantojen alustavien hakujen perusteella saatu tutkimuskysymysten, hakutermin ja sisäänottovaatimusten perusteella sopiva määrä ja laadukas aineisto. Viimeisimmät tietokannat, joita aineistohaussa on käytetty: CINAHL, PubMed, Finna.fi ja Medic. Aineiston haut on suoritettu kesäkuussa 2022. Tietokannoista haut ja tulokset on laitettu taulukkoon 2.

Taulukko 2. Tietokannoissa suoritettut haut, tulokset ja valikoitujen tutkimusten määrä

Tietokanta	Hakusana	Tulokset	Otettu käsitteilyyn	Otettu aineistoksi kirjallisuuskatsaukseen
CINAHL	"home care" AND communality AND team	0	0	0
CINAHL	"home care" AND leadership	322	39	0
CINAHL	"home care" AND well-being at work	85	15, joista full-text 1	0
PubMed	"home care" AND communality AND team	26	10	0

PubMed	"home care" AND leadership AND nursing	7	7, joista full-text 1	1
PubMed	"home care" AND well-being at work	85	8, joista full text 8	1
Medic	"home care" AND communality AND team	0	0	0
Medic	"home care" AND leadership AND nursing	0	0	0
Medic	"home care" AND well-being at work	54	0	0
Finna.fi	kotihoito AND yhteisöllisyys AND tiimi	5	1	1
Finna.fi	kotihoito AND johtajuus	66	4	2

Finna.fi	kotihoito AND työhy- vointi	21	3	0
----------	-----------------------------------	----	---	---

Luotettavia tietokantoja kirjallisuuskatsauksen tekemiseen ovat oman korkeakoulun tiedekirjastot. Lisäksi voi löytää erilaista tietokannoista ja myös internetistä. (McCombes 2019) tekee listaa esimerkiksi seuraavat keskeiset tiedonhakemiseen liittyvät sivustot ja tietokannat. Hakutermien valinta, avainsanat, ovat luonnollisesti olennainen osa kokonaisuutta, kun tietoa lähdetään etsimään ja niin edelleen.

Tässä kirjallisuuskatsauksessa käytetyt tietokannat:

CINAHL

Sivustolta löytyy runsaasti hoitoalan tekstejä ja artikkeleita. Tästä tietokannasta yhdistelmä-hakusanoilla ”home care” AND communality AND team tuli 0 osumaa. Seuraava haku oli ”Home care” AND leadership AND nursing hakuyhdistelmällä tuli 322 osumaa. Rajaamalla otsikon perusteella tulokset supistuivat 39 tulokseen, joista sisäänottokriteereitä käyttämällä ei valikoitunut yhtään osumaa koska tutkimusten sisällöt eivät sopineet kirjallisuuskatsaukseen. ”Home care” AND well-being at work hakuyhdistelmällä tuli 85 osumaa, joista otsikoiden perusteella tarkasteluun otettiin kahdeksan aineistoa. Aineistot olivat kaikki full-text-versioita. Sisäänottokriteereitä käyttäen kuitenkin kirjallisuuskatsaukseen ei valittu yhtään tutkimusta, koska ne eivät sopineet sisällön vuoksi.

PubMed

Tietokannassa on viitteitä sivustoihin biolääketieteelliseen MEDLINE-viitetietokantaan. Viitteet vievät biolääketieteellisiin ja elektronisiin teoksiin. Kokonaisia artikkeleita tai teoksia ei ole saatavilla, mutta sivustolta saa linkin materiaaleihin. PubMedia käyttäen haettiin samoilla hakuyhdistelmillä kuin CINAHL-tietokannassa. ”Home care” AND communality AND team on tuonut 26 tulosta. Rajaamalla tulokset otsikoiden perusteella, tarkasteluun otettiin 10 aineistoa. Sisäänottokriteereitä huomioiden kirjallisuuskatsaukseen ei otettu yhtään tutkimusta. ”Home care” AND leadership AND nursing hakuyhdistelmällä päästiin tulokseen 7. Otsikko- ja Full-text kokotekstirajauksen perusteella otettiin tarkasteluun myös seitsemän tutkimusta ja sisäänottokriteereitä täyttänyt yksi tutkimus. ”Home care” AND well-being at work hakuyhdistelmä tuotti 85 tulosta, joista tarkasteluun otettiin otsikkorajauksen ja full-text rajauksen perusteella kahdeksan tutkimusta, mutta kirjallisuuskatsaukseen otettiin näistä yksi tutkimus.

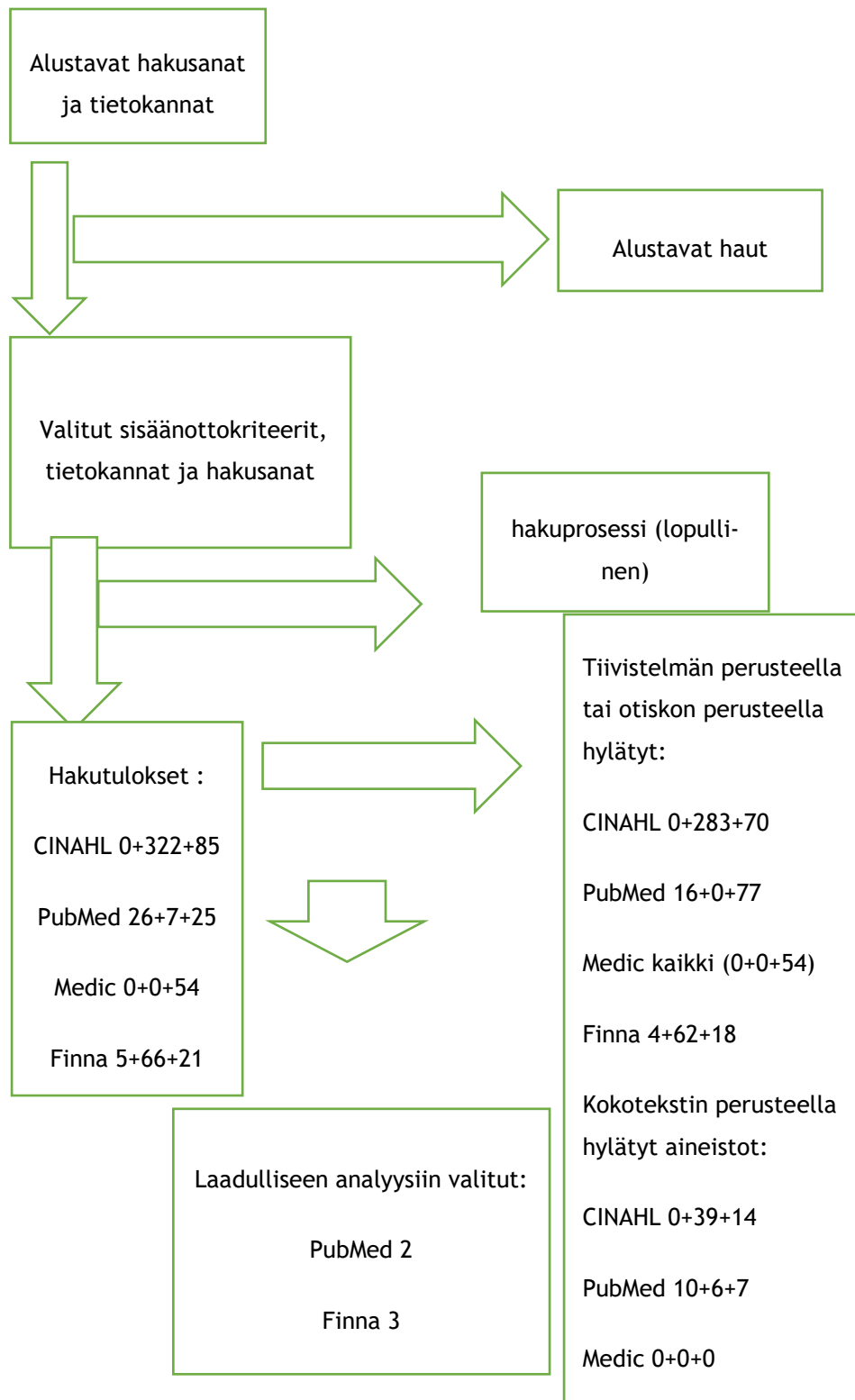
Medic

Helsingin yliopiston Meilahden kampuskirjaston terveystieteiden tuottava artikkeliviite- ja kotekstietietokanta. Sekä "home care" AND communality AND team, että "home care" AND well-being at work hakuyhdistelmällä ei saatu yhtään tutkimusta kirjallisuuskatsaukseen. Molempien hakutulos oli 0. "home care AND well-being at work ensimmäisellä haulla on tullut kuitenkin 54 osumaa, mutta otsikon perusteella mikään niistä ei sopinut kirjallisuuskatsaukseen otettavaksi.

Finna.fi

Hakupalvelu, jonka kautta voi etsiä oman koulun kirjaston painettuja ja elektronisia aineistoja. Kotihoito AND yhteisöllisyys AND tiimi hakuyhdistelmällä saatiin viisi tulosta. Otsikon perusteella valittiin lähempään tarkasteluun yksi tutkimus, joka täytti sisäänottokriteerit, joten se otettiin kirjallisuuskatsaukseen. Kotihoito AND johtajuus yhdistelmää käyttäen saatiin 66 osumaa. Otsikon perusteella valikoitui lähempään tarkasteluun kuusi aineistoa, joista kaksi täytti sisäänottokriteerit, joten ne otettiin kirjallisuuskatsaukseen analysoitavaksi. Kotihoito AND työhyvinvointi hakusanayhdistelmällä saatiin 21 tulosta. Otsikkorajauksen perusteella lähempään tarkasteluun valikoituivat kolme tutkimusta. Sisäänottokriteerit ei kuitenkaan ole täyttyneet, joten kirjallisuuskatsaukseen asti ne eivät päätyneet.

Taulukko 3. Tiedonhaun ja aineiston, jonka valitsin kuvauksena.

4.5 Aineiston analyysi

Tässä kirjallisuuskatsauksessa tutkittiin aiempaa tutkimusmateriaalia koskien yhteisöllisyyden merkitystä kotihoidossa, hoitotyössä ja johtajuudessa asetettujen tutkimuskysymysten avulla. Opinnäytetyön tavoitteena oli kuvata yhteisöllisyyden merkitystä kotihoidon työympäristössä. Tavoitteena on ollut myös koota yhteen tietoa, jota Paavolan kotihoito voisi hyödyntää työyhteisön yhteisöllisyyden kehittämisessä.

Kirjallisuuskatsauksen analyysin avulla tehtiin kooste valikoitujen tutkimusten tuloksista. Tutkimusten analysointi tehtiin tuomaan esille tekijät, julkaisuvuosi, tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet, menetelmät ja tutkimuksen tulokset. Tutkimusten aineiston tiedot ovat liitteenä 1.

Aineiston sisällönanalyysi jaetaan kolmeen vaiheeseen. Ensimmäinen on aineiston pelkistäminen. Pelkistäminen voi olla tiedon tiivistämistä osiin. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 95-96.) Tässä opinnäytetyössä aineistosta etsitään tutkimukselle olennaiset asiat ja ne merkittiin ylös. Ne sitten pelkistettiin kirjoittamalla tiivistetysti.

Aineistosta olevasta tekstistä on merkitty ne virkkeitä tai niiden osia sekä etsitty samaa tarkoittavia alkuperäisilmaisuja, jotka vastaavat opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Ensimmäisellä, kun aineisto on luettu, on tehty merkintöjä siihen, mihin asiat vastaavat tutkimuskysymyksiin. Toisella kerralla, kun aineisto luettiin, analyysissä käytettyjä alkuperäisilmaisuja pelkistettiin. Pelkistetyistä ilmauksista tehdään ryhmittely niin, että samasta tarkoittavasta ilmauksista muodostuu alaluokka. Alaluokille annetaan otsikko sisällön perusteella.

Taulukko 4. Pelkistämisestä esimerkki aineistoissa (Johtamisen kehittäminen - Näkemyksiä kotihoidon lähijohtajuuden nykytilasta ja muutostarpeista)

Alkuperäisilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
”Luottamusta tarvitaan erityisesti johdon ja henkilöstön välillä kehitettäessä hyvin toimivaa ja tuloksellista työyhteisöä.”	”Luottamus henkilöstön välillä lisää yhteisöllisyyttä.”
”Lähijohtajien tiedonvälittäjän roolia saattaisi helpottaa se, että sosiaali- ja terveysalan organisaatioissa vahvistettaisiin yhteisöllistä toimintakulttuuria, jonka tunnusmerkkejä ovat asioiden ja päätösten yhteisöllinen tulkinta, merkitysten anto sekä säännöllisten vuorovaikutuskanavien käyttö.”	”Yhteisöllisyyden lisääminen, kuten asioiden ja päätösten yhteisöllinen tulkinta, merkitysten anto sekä säännöllisten vuorovaikutuskanavien käyttö edistävät lähijohtajien työtä.”

”Johtaja kannustaa, innostaa ja motivoi sekä huolehtii työhyvinvoinnista. Johtaja on esimerkki”	”Henkilöstön toiveena on, että johtamisen kehittäminen lisää muun muassa toiminnan mielekkyyttä, sujuvuutta sekä työhyvinvointia.”
---	--

Ryhmittely eli klusterointi: Pelkistetyt ilmaukset on ryhmitelty niin, että samaa asiaa tarkoittavat ilmaukset tekevät alaluokan. Ne nimetään otsikolla, joka kuvaa sisältöä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-110.) Tässä on luettu poimittuja alkuperäisiä ilmauksia useampaan kertaan ja etsittiin samankaltaisuuksia ja eroavaisuuksia. Sen jälkeen niistä tehtiin luokat, kun on löydetty yhteisiä asioita tarkoittavat käsitteet. Niin on saatu alkuvaiheessa olevia vastauksia tutkimuskysymyksiin.

Taulukko 5. Aineiston ryhmittämisestä esimerkki

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
”Luottamus henkilöstön välillä lisää yhteisöllisyyttä.”	”Luottamus lisää yhteisöllisyyttä”
”Yhteisöllisyyden lisääminen, kuten asioiden ja päätösten yhteisöllinen tulkinta, merkitysten anto sekä säännöllisten vuorovaikutuskanavien käyttö edistävät lähijohtajien työtä.”	”Yhteisöllisyyden lisääminen edistää lähijohtajien työtä.”
”Henkilöstön toiveena on, että johtamisen kehittäminen lisää muun muassa toiminnan mielekkyyttä, sujuvuutta sekä työhyvinvointia.”	”johtamisen kehittäminen lisää mielekkyyttä, sujuvuutta ja työhyvinvointia.”

Kolmannessa vaiheessa on tässä työssä abstrahointi. Luokittelu jatkuu niin, että ryhmittelyssä tehdyt alaluokat yhdistetään yläluokiksi. Yläluokista tulee pääluokat, ja pääluokista yhdistävä luokka. Luokat nimetään riippuen sisällöstä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 111-113.)

Taulukko 6. Abstrahoinnista esimerkki

Alaluokka	Yläluokka
Luottamus vaikuttaa yhteisöllisyyteen	Luottamus työyhteisössä

Yhteisöllisyys vaikuttaa positiivisesti johtajuuteen	Hyvä johtajuus
Johtamisen kehittäminen lisää työhyvinvointia	Terve työyhteisö

Tutkimuksien tuloksista etsittiin vastauksia jokaiseen tutkimuskysymykseen, mitä tässä opinäytetyössä kutsutaan aineiston yhdistäväksi tekijäksi.

Taulukko 7. Tämän työn yläluokat ja yhdistävät tekijät esimerkkinä

Yläluokka	Yhdistävä tekijä
Luottamus työyhteisössä	Mitä yhteisöllisyys merkitsee tiimityöskentelyyn kotihoidossa?
Hyvä johtajuus	Mitä yhteisöllisyys merkitsee johtamiseen kotihoidossa?
Terve työyhteisö	Mitä yhteisöllisyys merkitsee työntekijöiden työhyvinvointiin kotihoidossa?

Sisällönanalyysin lopputulokseen saatiin seuraavat luokat kirjallisuuskatsauksen tuloksille: luottamus työyhteisössä, hyvä johtajuus, terve työyhteisö. Sisällönanalyysin tarkempi kuvaus on liitteessä 2.

5 Tulokset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa yhteisöllisyyden kokemuksia hoitotyössä kotihoidon alueella. Tiedon katsottiin hyödyntävän kotihoidon henkilökuntaa yhteisöllisyyden

kehittämisessä. Kirjallisuuskatsauksen aineistona on lopullisen haun kautta tullut viisi tutkimusta. Näistä kolme oli opinnäytetöitä. Tutkimukset analysoitiin induktiivisella sisällönanalyysillä. Tutkimustulokset on kerrottu kappaleessa, jossa on vastattu samalla tutkimuskysymyksiin.

Kirjallisuuskatsauksen aineistosta on etsitty vastauksia yhteisöllisyyden ja sen merkitykseen kotihoidossa. Yhteisöllisyyden merkityksen (tutkimuskysymys 1) tarkastelun kohde on siinä, mitä kirjallisuudessa ja tutkimusaineistossa yhteisöllisyys merkitsee työntekijöiden työhyvinvointiin kotihoidossa. (Tutkimuskysymys 2) tarkastelun kohteena on aineistosta nousseen tiedon esittäminen, mitä yhteisöllisyys merkitsee tiimityöskentelyyn kotihoidossa. (Tutkimuskysymys 3) tarkastelun kohteena on havainnot aineistoista, mitä yhteisöllisyys merkitsee johtamiseen kotihoidossa.

6 Yhteisöllisyyden merkitys kotihoidon henkilökunnalle

Tässä kappaleessa kerrotaan kirjallisuuskatsauksesta poimittua tietoa siitä, miten yhteisöllisyyden merkitystä on kuvattu ja määritetty aineistossa. Sisällönanalyysin kautta tutkimuskysymyksen tuloksiksi tulivat luottamus työyhteisössä, hyvä johtajuus, terve työyhteisö, millä on merkitystä yhteisöllisyyden kannalta.

Luottamus työyhteisössä nousi tärkeäksi tekijäksi yhteisöllisyyden kannalta. Siikamäen mukaan, jotta työntekijät voivat tehdä työtä rakentavalla tavalla yhdessä organisaation tehtävien suorittamiseksi, tarvitaan luottamusta edistävää johtamista. Kirjallisuuskatsauksessa mainittiin, että luottamusta tarvitaan johdon ja henkilöstön välillä kehitettäessä toimivaa työyhteisöä. (Siikamäki 2017, 19.)

Hyvän johtajuuden käsite on myös keskeinen tekijä yhteisöllisyyden merkityksen kannalta. Kirjallisuuskatsauksessa kerrottiin, että lähijohtajien tiedonvälittäjän roolia saattaisi helpottaa se, että sosiaali- ja terveystieteiden organisaatioissa vahvistettaisiin yhteisöllistä toimintakulttuuria, jonka tunnusmerkkejä ovat asioiden ja päätösten yhteisöllinen tulkinta, merkitysten anto sekä säännöllisten vuorovaikutuskanavien käyttö. (Siikamäki 2017, 41.) Toisessa tutkimuksessa taas terveen työyhteisöön vaikuttaa tieto ja työn organisointi. Tärkeä rooli hyvän johtajuuden kannalta (Vauhkonen ym. 2021, 1). Zonneveld, Pittens & Minkman (2021, 1) mukaan johtajuus vaikuttaa mm. liiketoiminnan johtamiseen, tiedonkulkuun, terveyteen liittyviin laatuindikaattoreihin, pitkän aikavälin visioon, organisaatorakenteeseen, organisaatiokulttuuriin, työympäristöön ja hoidon laatuun hoitokodeissa.

Terveen työyhteisön käsite määrytyi Siikamäen YAMK-opinnäytetyön avulla siten, että henkilöstön toiveena on, että johtamisen kehittäminen lisää toiminnan mielekkyyttä, sujuvuutta sekä työhyvinvointia. (Siikamäki 2017, 21.) Huuhtasen tutkimuksessa Koivukylän työntekijät

esimerkiksi kokivat, että työyhteisössä on pitkään ollut hyvä yhteishenki ja työssä on ollut viihtyisyyttä. Kotihoito työpaikkana on myös monelle oikea paikka tehdä hoitotyötä. (Huuhtanen 2016, 30.) Toisessa aineistossa myös käynyt ilmi, että keskeinen osa ikääntyneiden palveluiden tuottamisessa on henkilöstön hyvinvointi. Hyvinvointi muun muassa lisää, että henkilöstö pystyy vaikuttamaan työskentelyyn. (Eklund & Ylisaari-Kaasalainen 2022, 10.) Tämän avulla voidaan päätellä, että tervettä työyhteisöä koetaan tärkeäksi tekijäksi.

7 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä käytetyn menetelmän perusteella oli heikkoa saada selville ja arvioida aikaisempaa tutkimustietoa aiheesta, koska tutkimusilmiö on varsin nuori. Tutkimustietoa aiheesta on löytynyt vähäisesti.

Tutkimuskysymykset olivat asianmukaisesti asetettuja, vaikka niihin ei saatu täsmällisiä vastauksia. Varsinkin tarkkojen englanninkielisten käsitteiden löytäminen on ollut haastavaa. Oman kotikaupungin Lahden kirjaston henkilökunnan ja Laurean tietoasiantuntijan tiedonhaun opastuksen myötä tässä kirjallisuuskatsauksessa päädyttiin käyttämään englanninkielisen materiaalin haussa hakusanayhdistelmiä :”home care” AND communality AND team, ”home care” AND leadership AND nursing, ”home care” AND well-being at work . Englannin kielessä termi ”yhteisöllisyys” voidaan myös ajatella kulttuurista johtuen eri tavoin. Sen takia englanninkielisten hakusanojen tarkkuus on ollut todennäköisesti heikkoa.

Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen tekemiseen pitää perehtyä huolellisesti, ennen sen tekemistä (Kangasniemi ym. 2013, 298). Opinnäytetyön tekemisessä on ollut haasteita, mitkä johtuivat omasta vähäisestä tiedosta kirjallisuuskatsauksen tekemisestä. Opinnäytetyö on ollut haastava myös kieliopillisen näkökulman kannalta. Olen osallistunut kolmeen kirjoittamiseen pajaan Hyvinkään kampuksella, josta olen saanut apua opinnäytetyön kieliasuun liittyen. Myös tästä aiheesta ei ole aikaisemmin tehty narratiivista kirjallisuuskatsausta.

Toimeksiantajan palautteen mukaan työyhteisössä esimerkiksi ei ole yhteisiä työhetkiä, koska työtä tehdään melkein aina yksin, ja ruokatauot ovat työntekijöillä usein eri aikaan. Lisäksi työntekijät joutuvat usein siirtymään toisille alueille paikkaamaan poissaoloja. Tämä huonontaa yhteisöllisyyttä ja työssä viihtymistä. Opinnäytetyön materiaalista saa välineitä yhteisöllisyyden kokemukselle, esimerkiksi perehdytyksessä, luottamuksen kasvattamisessa ja yhteisten hetkien organisoinnissa. Kirjallisuuskatsauksesta saa lisää aiheita yhteisöllisyydestä keskustelemiseen.

8 Johtopäätökset

Kirjallisuuskatsauksen aineistoksi valikoitui viisi tutkimusta, joista Zonneveldin ym. (2021, 4) tutkimuksen keskeisyys oli kotihoidon johtamisessa, erityisesti muutosjohtamisessa. Toisessa tutkimuksessa Vauhkonen (2021, 1) oli tuloksena, että työhyvinvointiin suoraan vaikuttanut työyhteisötekijä oli tieto ja työn organisointi; kahden muun tekijän, sosiaalinen tuki ja työvuorovaikutus, vaikutus oli epäsuora. Kaikki työyhteisön tekijät vaikuttivat välillisesti työkykyyn. Kotihoidossa tulee painottaa tiedonvälitystä ja työn organisointia optimaalisella ajankäytöllä. Tämä edellyttää sosiaalista tukea, toimivaa työilmapiiriä sekä vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksien tarjoamista. Kolmannessa tutkimuksessa Huhtanen (2016, 48) kerrottiin, että itseorganisoituviin tiimeihin perustuva työskentelymalli ratkaisisi paljon tämänhetkisiä kotihoitoa vaivaavia ongelmia. Neljännen tutkimuksen mukaan Siikamäki (2017 38-42) kotihoidon esimiesten sekä muiden lähijohtajien haasteet ovat suhteellisen samanlaisia yksiköstä riippumatta, joten sen tiedon ajatellaan olevan keskeinen osa lähijohtajuuden kehittämisessä. Viides tutkimus Eklund & Ylisaari-Kaasalainen (2022 46-48) käsitteli asiakaskokemuksen johtamisesta kotihoidossa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää yhteisöllisyyden merkitystä kotihoidon henkilökuntaan. Sisältöanalyysin avulla saatiin yhteisöllisyyttä edistäviä tekijöitä vastaukseksi. Luottamuksella työyhteisöissä, hyvällä johtajuudella ja terveellä työyhteisöllä on merkitystä kotihoidon yhteisöllisyyden kannalta. Näin ollen yhteisöllisyydellä on merkitystä kotihoidon henkilökunnalle. Tätä narratiivista kirjallisuuskatsausta voidaan käyttää kotihoidon tiimeissä työssä yhteisöllisyyttä edistävänä kirjallisuutena, koska opinnäytetyössä on erilaista kirjallisuutta yhteisöllisyydestä ja siihen edistävästä tekijöistä. Tämän avulla teos voi myös olla merkittävä tekijä vetovoimatekijöiden löytymisessä.

9 Opinnäytetyön luotettavuus ja eettisyys

Narratiivisen kirjallisuuskatsauksen valitun menetelmän takia opinnäytetyössä, kuten muussakin tutkimusmateriaalissa, valintojen ja raportoinnin eettisyys korostuu sen kaikissa osissa. Tutkimuskysymysten muotoiluissa eettisyys näkyy siten, että näkökulma on asetettu huolellisesti. Aineiston kanssa työskentelyssä on tärkeintä etiikan noudattaminen raportoinnin, rehellisyyden, tasavertaisuuden ja oikeudenmukaisuuden näkökulmista. Myös tutkimuksen suunnittelu, toteutus ja raportointi liittyvät siihen (Kangasniemi & alii 2013, 297-298.) Toisaalta eri menetelmän valinta, kuten laadullinen tutkimus olisi voinut mahdollisesti tuoda luotettavampaa tietoa. Kuitenkin kirjallisuuskatsaus osoittautui tilanteeseen sopivammalta ratkaisulta.

Tässä opinnäytetyössä kaikki vaiheet on kerrottu käyttäen luotettavia lähteitä. Aineiston valintavaatimukset, haut ja tulokset on kuvattu taulukkomuodossa, mikä tekee lukijalle selkeän

kuvan tästä työstä. Tiedonhaku on kuvattu selkeästi kaaviona. Se kertoo tiedonhaun eri vaiheissa tehdyistä päätöksistä. Kirjallisuuskatsauksen hakutermin epätarkka laatiminen tekee tästä kirjallisuuskatsauksesta vähemmän luotettavan. Tässä työssä käytetyt lähteet on merkitty säännömukaisesti kaikkiin tarvittaviin kohtiin.

10 Jatkotutkimusaiheet

Yhteisöllisyyden merkitystä olisi ollut mielenkiintoista tutkia jatkossa laadullisesti, vastaavissa ja mahdollisesti tulevissa samankaltaisissa töissä. Henkilökunnan aidot kokemukset ovat mielenkiintoinen tutkimuskohteena kaiken kaikkiaan. Lisäksi tässä opinnäytetyössä käsitteenä oleva tiimityöskentelyn merkitys ja vaikutus hoitohenkilökunnalle toisi mahdollisesti uusia näkökulmia erilaisiin työskentelymalleihin.

Lähteet

Painetut

Hovilainen-Kilpinen, T., Niskanen, T., Räisänen, R. & Kari, O. 2019. Kotihoidossa toimiminen. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Ikonen, E.-R. 2015. Kehittyvä kotihoito. 4. painos. Keuruu: Otava Oy.

Jäppinen A-K. 2012. Onnistu yhdessä! Työyhteisön kehittämisen 10 avainta. PS-kustannus Juva: Bookwell Oy.

Kangasniemi, M & alii 2013. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus: eteneminen tutkimuskysymyksestä jäsenettyyn tietoon. Hoitotiede 25 (4).

Niela-Vilén, H & Hamari, L.2016. Kirjallisuuskatsauksen vaiheet.

Stolt M., Axelin A. Suhonen R. 2016. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. 2. korjattu painos Turku: Juvenes Print.

Sulosaari, V & Kajander-Unkuri, S.2016. Integroitu kirjallisuuskatsaus. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja. Tutkimuksia ja raportteja.

Paasivaara L., Nikkilä J. 2012. Yhteisöllisyydestä työhyvinvointia. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa/Kirjapaja.

Sähköiset

Eklund T., Ylisaari-Kaasalainen H. 2022. Asiakaskokemuksen johtaminen kotihoidossa. YAMK-opinnäytetyö. LAB-ammattikorkeakoulu & ja Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 21.07.22 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/703997/Asiakaskokemuksen%20johtaminen%20kotihoitossa%20uusin.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Freejournal. 2021. Viitattu 10.2.2022. <https://amp.fi.freejournal.org/tag/yhteisollisyys-tyoyhteisossa.html>

Huhtanen, K.2016. Itseorganisoitumisella työtyytyväisyyttä kotihoitoon - Vantaan Koivukylän asiakassalkkumallin kokemuksia. YAMK -opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 07.07.22 <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/110376/OpinnayteHuuhtanen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Julkari. 2021. Kotihoito 2020: Yli puolella säännöllisen kotihoiton asiakkaista palvelujen käyttö on päivittäistä. Viitattu 24.9.2022 <https://www.julkari.fi/handle/10024/142999>

Jyväskylän yliopiston Koppa 2020. Viitattu 16.2.2022. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/kirjasto/kirjastotuutori/aihehaku-tutkimusprosessissa/aihe-avainkasitteiksi/kirjallisuuskatsaus>

McCombes, S. 2019. How to write a literature review? Scribbr.com. Viitattu. 10.2.2022 <https://www.scribbr.com/dissertation/literature-review/>.

Perkiö-Mäkelä M., Vauhkonen A., Kupari S., Saaranen T., Honkalampi K., Järvelin-Pasanen S., Tarvainen M., Räsänen K., Oksanen T. Itä-Suomen yliopisto 2021. Viitattu 1.10.2022 <https://erepo.uef.fi/bitstream/handle/123456789/24911/16194253671843879107.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Saaranen T., Kankkunen P. , Mönkkönen A, 2021. Työyhteisötekijöillä työhyvinvointia - kyselytutkimus terveysalan opettajille. Tutkiva Hoitotyö 19(3) 32-39) . Viitattu 15.7.2022 <https://www-emagz-fi.nelli.laurea.fi/reader/issue/10228/291020/32>

Siikamäki J.2017. Johtamisen kehittäminen - Näkemyksiä kotihoiton lähijohtajuuden nykytilasta ja muutostarpeista. YAMK-opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.07.22 https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/128890/Siikamaki_Jonna.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sosiaali- ja terveysministeriö 2022- Viitattu 16.9.2022 <https://stm.fi/kotihoito-kotipalvelut>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2022. Kotihoito. Saatavilla: [Kotihoito - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](https://stm.fi). Viitattu: 24.9.2022

Tilastokeskus 2022. Tiimityö. Viitattu 15.10.2022. <https://www.stat.fi/meta/kas/tiimityo.html>

Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä 11.2.2022. Viitattu 15.9.2022 <https://www.suomi.fi/palvelut/kotihoito-yla-savon-sote-kuntayhtyma/c080ff83-436e-4201-8cab-acf1393140cd>

Tilastoraportti 27/2021. Viitattu 19.9.2022 https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/142999/TR27_2021_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kehusmaa S, Alastalo H. 2022. Vanhuspalvelujen työvoimapula kärjistyy kotihoidossa- neljännes yksiköistä tekee joka viikko töitä riittämättömällä henkilöstöllä ja ylityöt ovat yleisiä. Tutkimuksesta tiiviisti 4/2022. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Helsinki. Viitattu 20.9.2022. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143733/URN_ISBN_978-952-343-813-2.pdf?sequence=1

THL 2022. Viitattu 26.9.2022 <https://thl.fi/fi/-/vanhuspalvelujen-tyovoimapula-karjistyy-kotihoidossa-neljannes-yksikoista-tekee-joka-viikko-toita-riittamattomalla-henkilostolla>

Työmotivaation säilyttäminen ja parantaminen. MCS. 2020. Viitattu 1.2.2022 <https://mcs.fi/tyomotivaation-sailyttaminen-ja-parantaminen/>.

Varila Essi. 2021. Työyhteisön yhteisöllisyyden tukeminen johtamisen keinoin - Integroiva kirjallisuuskatsaus. Viitattu 10.2.2022 <https://www.sosnet.fi/loader.aspx?id=d76576bd-6f7b-4769-862a-377a6f96da4f>

Vauhkonen A., Saaranen T., Honkalampi K., Järvelin-Pasanen S., Kupari S., Tarvainen M., Perkiö-Mäkelä M., Räsänen K., Oksanen T., 2021. Work community factors, occupational well-being and work ability in home care: A structural equation modelling. Nursing Open. Viitattu 05.08.22 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34392605/>

Zonneveld N., Pittens C., Minkman M. 2020, Appropriate leadership in nursing home care: a narrative review. Leadersh Health Serv (Bradf Engl). 2021; 34(1): 16-36. Emerald Publishing Open Access. Viitattu 30.06.22 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33738993/>

Liitteet

Liite 1. Kirjallisuuskatsauksen aineisto

Tutkimuksen tekijä, nimi ja vuosi	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite	Menetelmä ja aineistotyyppi	Keskeiset tulokset
<p>Nick Zonneveld , Carina Pittens , Mirella Minkman</p> <p>Appropriate leadership in nursing home care: a narrative review</p> <p>Kirjallisuuskatsaus 2021</p>	<p>Artikkelin tarkoituksena on tiivistää olemassa olevaa näyttöä johtajuudesta, joka parhaiten vastaa kotihoidon hoitoa, keskittyen käytäytymiseen, vaikutuksiin ja vaikuttaviin tekijöihin.</p>	<p>Kirjallisuuskatsaus suoritettiin kolmessa vaiheessa: laajuuden määrittäminen, systemaattinen haku viidestä tietokannasta sekä tunnistetun kirjallisuuden arviointi ja analysointi.</p>	<p>Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että kotihoidossa lisäarvoa tuovat enemmän keskittyminen tiettyyn kontekstiin liittyvään johtamiskäyttäytymiseen johtamistyylien sijaan.</p>
<p>Anneli Vauhkonen, Terhi Saarinen, Kirsi Honkalampi, Susanna Järvelin-Pasanen, Saana Kupari, Mika P Tarvainen, Merja Perkiö-Mäkelä, Kimmo Räsänen, Tuula Oksanen</p> <p>Work community factors, occupational well-being and work ability in home care: A structural equation modelling</p> <p>Itse toteutettu kysely 2021</p>	<p>Selvittää, miten työyhteisötekijät liittyvät työhyvinvointiin ja työkykyyn ja miten työhyvinvointi liittyy työkykyyn.</p>	<p>Rakenneyhtälömallinnuksen avulla analysoitiin työyhteisötekijöiden, työhyvinvoinnin ja työkyvyn välistä yhteyttä.</p>	<p>Ainoa työhyvinvointiin suoraan vaikuttanut työyhteisötekijä oli tieto ja työn organisointi; kahden muun tekijän, Sosiaalinen tuki ja Työvuorovaikutus, vaikutus oli epäsuora. Kaikki työyhteisön tekijät vaikuttivat välillisesti työkykyyn. Kotihoidossa tulee painottaa tiedonvälitystä ja työn organisointia optimaalisella ajankäytöllä. Tämä edellyttää sosiaalista tukea, toimivaa työilmapiiriä sekä vaikuttamis-</p>

			ja osallistumismahdollisuuksien tarjoamista.
<p>Huhtanen Kaisa</p> <p>Itseorganisoitumisaikana työtyytyväisyyttä kotihoitoon - Vantaan Koivukylän asiakassalkkumallin kokemuksia</p> <p>YAMK-opinnäytetyö 2016</p>	<p>Tarkoituksena oli selvittää, soveltuuko tämän kaltainen työskentelymalli kotihoitoon</p> <p>kuntaorganisaatiossa ja kuinka se vaikuttaa henkilökunnan kokemukseen työstään ja</p> <p>työtyytyväisyydestään. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää, kannattaako tällaista kokeilua jatkaa.</p>	<p>Työn tutkimusosuus toteutettiin haastatelmalla hoitajia heidän kokemuksistaan asiakassalkkumallissa työskentelystä. Haastattelumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua.</p>	<p>itseorganisoituviin tiimeihin perustuva työskentelymalli</p> <p>ratkaisisi useita tämänhetkisiä kotihoitoa vaivaavia ongelmia. Kuntapäätäjien pitäisikin</p> <p>kriittisesti arvioida nykyisiä linjaorganisaatioon perustuvia toimintamalleja ja pyrittävä</p> <p>uudistamaan niitä yhä enemmän työntekijää kunnioittavaan suuntaan. Ilman, että hoitajien</p> <p>työtyytyväisyyteen kiinnitetään erityistä huomiota, ei alan jatkuvasti pahenevaan</p> <p>työvoimapulaan saada ratkaisua</p>
<p>Siikamäki Jonna</p> <p>Johtamisen kehittämisen - Näkemyksiä kotihoidon</p>	<p>Tunnistaa kotihoidon lähijohtamisen toimivia</p> <p>elementtejä sekä nostaa esiin</p>	<p>Laadullinen tutkimus, jonka tiedonkeruumenetelmänä on teemahaastattelu. Teemahaastattelun aiheet kohdentuivat</p>	<p>Tuloksista löytyi yhtymäkohtia aiempiin tutkimuksiin lähijohtamisen ja johtamisen haasteista sekä vahvuuksista.</p>

<p>lähijohtajuuden nykytilasta ja muutostarpeista</p> <p>YAMK-opinnäytetyö 2017</p>	<p>lähijohtamisen ajankohtaisia kehittämistarpeita. Opinnäytetyössä syntynyttä tietoa hyödynnetään opinnäytetyön kohdeorganisaation kotihoidon lähiesimiestyön kehittämisessä.</p>	<p>kotihoidon johtamisen nykytilaan, haasteisiin ja muutostarpeisiin. Opinnäytetyön aineisto analysoitiin aineistolähtöisesti sisällönanalyysia hyödyntäen.</p>	<p>Substanssiosaamisen ohella kotihoidon esimiehet toivat esiin vahvuutenaan vuorovaikutustaidot. Toisaalta näihin toivottiin myös vahvistusta erityisesti hankalien tilanteiden hoitamisen suhteen. Vuorovaikutustaidot ovat tutkimusten mukaan keskeinen osa esimiestaitoja, ja näin ollen niiden vahvistaminen on perusteltua johtamista kehitettäessä. Kotihoidon esimiehet kokivat rekrytointiin liittyen henkilöstön vaihtuvuuden vaikeuttavan kehittämistyötä. Myös osaan sekä sitoutuneen henkilöstön saaminen alalle koettiin haasteena. Kotihoidon esimiehet kokivat työkuvansa laajaksi ja toivoivat pienempien työtehtävien poisrajamista voidakseen keskittyä henkilöstöjohtamiseen ja olla enemmän läsnä työntekijöille. Voimakkaimmin</p>
---	--	---	--

		<p>tuloksissa nousivat esiin viestintään liittyvät aiheet. Ongelmallisena nähtiin viestien runsas määrä sekä oleellisen tiedon tunnistamisen vaikeus suuresta tietomäärästä ja sen oikea-aikainen välittäminen työntekijöille. Viestinnän kehittämistä voidaankin pitää yhtenä lähijohtamisen ensisijaisista kehittämis-kohteista opinnäytetyön kohdeorganisaatiossa.</p> <p>Opinnäytetyön aihe nousi työelämän tarpeesta ja se toteutettiin työyhteisössä. Sen tavoite, kotihoidon lähijohtamisen kehittämistarpeiden esiin nostaminen, palvelee opinnäytteen kohdeorganisaation toiminnan kehittämistä. Aiemman tutkimustiedon valossa kotihoidon esimiesten sekä muiden lähijohtajien haasteet näyttäytyvät samankaltaisina yksiköstä</p>
--	--	--

			riippumatta, joten opinnäytteessä syntyneen tiedon voi ajatella palvelevan kotihoidon lähijohtajuuden kehittämistä myös muualla Suomessa.
<p>Eklund Tiinamaria, Ylisaari-Kaasalainen, Hanna</p> <p>Asiakaskokemuksen johtaminen kotihoidossa</p> <p>YAMK-opinnäytetyö 2022</p>	<p>Tavoitteena on parantaa kotihoidon palveluiden laatua sekä asiakaslähtöistä palvelua. Työn tarkoituksena on tuoda esihenkilöille näkyväksi mitä asiakaskokemuksen johtamisessa tulee ottaa huomioon. Tarkoituksena on luoda malli, joka pohjautuu Helsingin kaupungin strategiaan linjauksiin sekä kirjallisuuteen koskien asiakaskokemuksen johtamista. Opinnäytetyön kehittämistehtävänä on selvittää asiakaskokemuksen johtamiseen kotihoidossa liittyvät piirteet kirjallisuudesta sekä luoda malli kirjallisuuden pohjalta asiakaskokemuksen johtamiseen kotihoidossa.</p>	<p>Opinnäytetyössä perehdyttiin asiakaskokemuksen johtamiseen liittyvään kirjallisuuteen, jonka pohjalta luotiin mallin kotihoidon esihenkilöille asiakaskokemuksen johtamisesta</p>	<p>Helsingin kaupungin kotihoidossa on monta eri kotihoidon yksikköä, joissa toimitaan vähän eri tavoilla. Vaikka ohjeet ja säännöt ovatkin samat, voi niiden tulkinta poiketa toisistaan. Yhteinen malli auttaa laadun parantamisessa ja jatkokehityksissä. Kehityksen eteenpäin viemisessä vaikuttaa myös paljon esihenkilön halu ja mielenkiinto kehityskohteisiin. Esihenkilö omalla toiminnallaan vaikuttaa paljon siihen, miten hoitajat suhtautuvat muutoksiin ja ovat valmiita niihin panostamaan.</p>

Liite 2. Yksityiskohtaisempi kuvaus sisällönanalyysin toteuttamisesta

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alakategoria	Yläkategoria	Yhdistävä tekijä
<p>”Lähijohtajan viestintä ja toiminta vaikuttavat paljon siihen, kuinka hyvin henkilöstö motivoituu ja sitoutuu työhönsä. Lähijohtajien tiedonvälittäjän roolia saattaisi helpottaa se, että sosiaali- ja terveysalan organisaatioissa vahvistettaisiin yhteisöllistä toimintakulttuuria, jonka tunnusmerkkejä ovat asioiden ja päätösten yhteisöllinen tulkinta, merkitysten anto sekä säännöllisten vuorovaikutuskanavien käyttö.”</p>	<p>Yhteisöllisyyden lisääminen, kuten asioiden ja päätösten yhteisöllinen tulkinta, merkitysten anto sekä säännöllisten vuorovaikutuskanavien käyttö edistävät lähijohtajien työtä.</p>	<p>Yhteisöllisyyden lisääminen edistää lähijohtajien työtä.</p>	<p>Hyvä johtajuus</p>	<p>Tutkimuskysymys:</p> <p>Miten yhteisöllisyys vaikuttaa johtamiseen kotihoidossa?</p>

<p>”A broader and more conceptual perspective on leadership in nursing homes - in which leadership is seen as an attribute of all employees and enacted in multiple layers of the organization - could support leadership practice.”</p>	<p>Laajempi ja käsitteellisempi näkökulma johtajuuteen hoitokodeissa voisi tukea johtamiskäytäntöä</p>	<p>Laajemmat näkökulmat johtamisessa tukevat johtamiskäytäntöä</p>	<p>hyvä johtajuus</p>	<p>Tutkimuskysymys: Miten yhteisöllisyys vaikuttaa johtamiseen kotihoidossa?</p>
<p>”Luottamusta tarvitaan erityisesti johdon ja henkilöstön välillä kehitettäessä hyvin toimivaa ja tulokSELLISTA työyhteisöä.”</p>	<p>Luottamus henkilöstön välillä lisää yhteisöllisyyttä.</p>	<p>Luottamus vaikuttaa yhteisöllisyyteen</p>	<p>Luottamus lisää yhteisöllisyyttä</p>	<p>Tutkimuskysymys: Miten yhteisöllisyys vaikuttaa tiimityöskentelyyn kotihoidossa?</p>
<p>”Johtaja kannustaa, innostaa ja motivoi sekä huolehtii työhyvinvoinnista. Johtaja on esimerkki”</p>	<p>Henkilöstön toiveena on, että johtamisen kehittäminen lisää muun muassa toiminnan mielekkyyttä, sujuvuutta sekä työhyvinvointia.</p>	<p>Johtamisen kehittäminen lisää mielekkyyttä, sujuvuutta ja työhyvinvointia.</p>	<p>Terve työyhteisö</p>	<p>Tutkimuskysymys: Miten yhteisöllisyys vaikuttaa työntekijöiden työhyvinvointiin kotihoidossa?</p>

